

Monika
SIMONJETZ*
**„Winiarstwo lubuskie a media.
Perspektywa trzydziestolecia
1989–2019”
Międzynarodowa konferencja
naukowa**

*‘Wine-making in the Voivodship of Zielona Góra
and the Media: The Last Thirty Years, 1989–2019’.
An international conference*

W dniach 19–20 września 2019 roku w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze oraz Lubuskim Centrum Winiarstwa odbyła się interdyscyplinarna konferencja naukowa *Winiarstwo lubuskie a media. Perspektywa trzydziestolecia 1989–2019*. Partnerami wydarzenia zorganizowanego przez zielonogórską Bibliotekę Wojewódzką byli: Instytut Nauk o Informacji Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Komisja Prasoznawcza Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Krakowie. Konferencja została objęta Patronatem Honorowym Marszałek Województwa Lubuskiego Elżbiety Anny Polak. Patronat medialny sprawowały czasopisma „Bibliotekarz” i „Poradnik Bibliotekarza” oraz ogólnopolski portal bibliotekarski sbp.pl.

Celem dwudniowego sympozjum był próba spojrzenia na tradycję i wspólczesność lubuskiego winiarstwa w perspektywie szeroko pojmowanych mediów: książki, prasy, radia, telewizji, Internetu.

Punkt odniesienia stanowiły lata 1989–2019, które okazały się przełomowe także dla samych mediów. Określone ramy chronologiczne i geograficzne nie wykluczały jednak uwzględnienia szerszego kontekstu historycznego, politycznego, ekonomicznego i kulturowego oraz odniesień do tradycji winiarskich sprzed 1945 roku. Dyskursowi poddano skalę i charakter zjawiska obecności mediów w perspektywie komunikacji społecznej i promocji.

Opiekę merytoryczną sprawowała Rada Programowa w składzie: dr Andrzej Buck i dr Przemysław Bartkowiak z WiMBP im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze;

* <https://orcid.org/0000-0002-7309-6408>

prof. dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach; dr hab. Małgorzata Czerwińska, prof. Uniwersytetu Zielonogórskiego; prof. dr hab. Grażyna Gzella i prof. dr hab. Jacek Gzella z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu; dr Dawid Kotlarek z Biblioteki Publicznej w Świebodzinie; prof. dr hab. Grażyna Wrona, dr hab. Grzegorz Nieć i dr hab. Michał Rogoż, profesorowie Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie; prof. Ph Dr. Jiří Trávníček z Instytutu Literatury Czeskiej Akademii Nauk Republiki Czeskiej. Nad logistyką wydarzenia czuwał Komitet Organizacyjny: Anna Polus, Ewa Mielczarek, Monika Simonjetz, dr Paweł Kalisz oraz dr Paweł Karp z WiMBP im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze.

Konferencję otworzyli: dr Andrzej Buck, dyrektor zielonogórskiej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz prof. dr hab. Grażyna Wrona reprezentująca Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie i Komisję Prasoznawczą PAN. Prelegentów i słuchaczy, w imieniu Marszałek Elżbiety Anny Polak, przywitała Joanna Malon, Dyrektor Departamentu Przedsiębiorczości i Strategii Marki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego, która podkreśliła ważną rolę społeczno-kulturową, jaką na przestrzeni lat pełniło i nadal pełni wino i winna latorośl, pogratulowała organizatorom podjęcia tak ważnego dla historii regionu tematu.

Pierwszego dnia zaplanowano jedenaście wystąpień. Sesję przedpołudniową moderowała prof. dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk. W jej ramach wygłoszone zostały prelekcje wprowadzające w wiodące zagadnienia konferencji, zgodnie z jej programowymi założeniami. Inauguracyjny wykład *Winiarstwo lubuskie jako odrodzony proces społeczny* wygłosił dr hab. Jerzy Leszkowicz-Baczyński. Profesor Uniwersytetu Zielonogórskiego przedstawił uwarunkowania odrodzenia się tradycji winiarskiej dokonujące się w trzech ostatnich dekadach dzięki transformacji systemowej po 1989 roku. Omówił wyznaczniki współczesnej aktywności w tym obszarze, odwołując się do badań jakościowych zrealizowanych w lubuskim środowisku winiarskim. Celem wypowiedzi dr hab. Doroty Angutek (Uniwersytet Zielonogórski): *Ponowoczesna ekspresja i recepcja bachicznej tradycji w Zielonej Górze na tle antycznych dionizjów i bachanaliów* było przedstawienie różnic strukturalnych i znaczeniowych między dawną a współczesną tradycją. W perspektywie bibliologicznej, bibliograficznej i muzealniczej istotne wydają się rozważania, w jaki sposób ożywić w społeczności lokalnej wiedzę na temat pierwotnych znaczeń symbolicznych mitów i rytuałów powiązanych z Bachusem, co przyczyniałoby się „do reinhabitacji myślenia symbolicznego, a tym samym do dalszego ewoluowania mitemów i symboliki bachicznej”. Kolejna prelegentka, również reprezentująca zielonogórską uczelnię, poruszyła problematykę winiarstwa z perspektywy temporalnego aspektu funkcjonowania kultury. Dr Magdalena Pokrzyńska w referacie: *Współczesne winiarstwo zielonogórskie: powroty w kulturze* podjęła próbę analizy współczesnego winiarstwa w kontekście kształtowania tradycji, procesów reinterpretacji i powrotów do zarzuconego dziedzictwa. W tematyczną kłamrę łączył pierwszą sesję wykład Przemysława

Karwowskiego: *Rola przestrzeni medialnej w odrodzeniu lubuskiego winiarstwa*. Prezes Fundacji na Rzecz Lubuskiego Dziedzictwa „Gloria Monte Verde” w swoim wystąpieniu szukał wzajemnych powiązań pomiędzy ekspansją Internetu i odrodzeniem winiarstwa. Wskazał ważną rolę, jaką w promowaniu uprawy winorośli w regionie odegrały lokalne media, w tym codzienna prasa.

Sesję popołudniową prowadziła prof. dr hab. Grażyna Gzella. Zaprezentowano siedem referatów: *Motywy winiarskie w krajobrazie przestrzennym i społecznym Zielonej Góry* (Tomasz Kowalski, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze), *Spacery winiarskie jako forma promocji winiarskiego dziedzictwa Zielonej Góry* (dr Arkadiusz Cincio, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze), *Od wytwórni win do cerkwi greckokatolickiej. Winiarskie korzenie budownictwa sakralnego budynku przy ul. Boduena 1 po 1989 roku* (dr Sylwester Woźniak, Polskie Towarzystwo Historyczne, Grzegorz Wanatko, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze), „...in Hungaria natum, in Polonia educatum”, czyli o paszportach winnych z kolekcji Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze (dr Alina Polak-Woźniak, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze), *Archiwalia i druki dotyczące wina i winiarstwa na polskich aukcjach antykwarycznych* (dr hab. Grzegorz Nieć, prof. Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), *Winiarstwo lubuskie — możliwości badania potencjału informacyjnego stron internetowych. Analiza na bazie dostępnych narzędzi* (Roman Wojciechowski, Miejska Biblioteka Publiczna im. Józefa Wybickiego w Sopocie), *Winiarstwo. Inspiracje obecne w kulturze lubuskiej* (dr Andrzej Buck, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze). Z zainteresowaniem słuchaczy spotkały się wystąpienia przedstawicieli Muzeum Ziemi Lubuskiej. Mocnym i ożywym akcentem prelekcji Tomasza Kowalskiego była prezentacja ilustracji publikowanych na kartach pocztowych (winnice, korowody, sceny rodzajowe), a także przedwojenna oraz współczesna korespondencja dotycząca wydarzeń związanych ze świętem Winobrania. Uwagę zwróciło wystąpienie dr Aliny Polak-Woźniak, która omówiła zespół tzw. paszportów winnych obejmujący sześć dokumentów z lat 1714–1727, zakupiony przez Muzeum w 1964 roku i stanowiący ważne źródło dla badań zbieżnych z tematyką sympozjum. Pierwszy dzień obrad zamykały wystąpienia wskazujące na tradycję i współczesność lubuskiego winiarstwa obecną na stronach internetowych i w mediach społecznościowych, w archiwaliach i dokumentach życia społecznego oraz w szeroko pojętej kulturze.

20 września uczestnicy międzynarodowej konferencji naukowej *Winiarstwo lubuskie a media. Perspektywa trzydziestolecia 1989–2019* spotkali się w Lubuskim Centrum Winiarstwa w Zaborze. LCW zostało otwarte w październiku 2015 r. i stanowi główny punkt na Lubuskim Szlaku Wina i Miodu. Jego głównym zadaniem jest rozwój marki oraz potencjału turystycznego województwa lubuskiego. Działania realizowane w LCW mają na celu budowanie tożsamości regionalnej, integrację środowisk winiarskich oraz odradzanie tradycji związanych z uprawą winorośli i pro-

dukcją wina. Centrum spełnia funkcję reprezentacyjną, turystyczną, rekreacyjną oraz muzealną. Tworzy także bazę naukowo-dydaktyczną.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się od zwiedzania Lubuskiego Centrum Winiarstwa. Ekspozycje i sale warsztatowe dokumentujące historię i współczesność lubuskiego winiarstwa oraz prelekcja przewodnicka ściśle łączyły się z problematyką sympozjum. W programie obrad, podobnie jak pierwszego dnia, ujęto jedenaście wystąpień. W ramach pierwszej sesji, moderowanej przez dra hab. Jerzego Leszkowicza-Baczyńskiego, przewidziano siedem prelekcji: *Región Nitra — kraj historie, slnka, vody a vína* (Monika Lobodášová, Biblioteka Regionalna Karola Kmeťka v Nitre, Słowacja), *Wines of Serbia* (Misa Milosavljević, Dejan Aleksić, Biblioteka Publiczna im. Stefana Prvovenčani, Kraljevo, Serbia), *Nie tylko w Lubuskiem. Fenomen kulturowy Akademii Wina w Promnicach k. Pszczyny* (prof. dr hab. Jan Malicki, Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Tradycje winiarskie w Świątokrzykiem w perspektywie mediów* (prof. dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), *Wino w staropolskim mieście. Kontekst historyczno-kulturowy* (dr Marcin Gadocha, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), *Stefan Falimirz o winie i jego właściwościach na kartach poradnika „O ziołach i mocy ich” (1534). Kontekst edytorsko-czytelniczy* (dr hab. Bożena Koredczuk, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego), *Chory albo człowiek przez trudy mocno zmordowany przez szklankę wina, która zdrowego tylko rozweseli, upojonym zostaje: wino i winiarstwo w XVIII- i XIX-wiecznych periodykach popularnonaukowych* (prof. dr hab. Grażyna Wrona, dr Ewa Wójcik, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie).

Relacja Moniki Lobodášovej stanowiła przyczynek do międzynarodowych odniesień i wymiany doświadczeń. Naświetliła także rolę zasobów bibliotecznych w dokumentowaniu tradycji winiarskich i informacji publikowanych na łamach lokalnych mediów. Eseiistyczny przekaz prof. dra hab. Jana Malickiego traktował o spotkaniach w ramach Akademii Wina w Promnicach, które w szerszym aspekcie mogłyby łączyć się z ideą klubów dyskusyjnych i hobbystycznych. Prof. dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk w swoim referacie ukazała w kontekście historycznym rozwój uprawy winorośli i produkcji wina na ziemi sandomierskiej w perspektywie mediów lokalnych, m.in.: dziennika „Echo Dnia”, miejskich portali internetowych, biuletynu „Zeszyty Sandomierskie”. Popularyzacji wiedzy o winie wśród polskiego społeczeństwa na łamach periodyków dotyczyło wystąpienie prof. dr hab. Grażyny Wrony i dr Ewy Wójcik. Prezentowany materiał przywoływał szereg tytułów czasopism, w których podejmowano tematy związane z kulturą picia alkoholu: „Nowe Wiadomości Ekonomiczne i Uczone”, „Zabawy Obywatelskie”, „Wiadomości Literackie”, „Dziennik Uniwersalny”, „Wybór Wiadomości Gospodarskich”, „Uwagi Tygodniowe Warszawskie”, „Dziennik Zdrowia dla Wszystkich Stanów”, „Magazyn Powszechny”, „Przyjaciół Ludu”, „Przyroda i Przemysł”, „Przyjaciół Zdrowia”. Atrakcyjny przekaz spotkał się z uznaniem słuchaczy.

Wystąpienia w ramach ostatniej sesji konferencyjnej kontynuowały tematykę winiarską na łamach czasopism: *O winie z perspektywy polskojęzycznych czasopism abstynenckich z lat 1843–1914* (dr hab. Izabela Krasieńska, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), *Winiarstwo w świetle codziennej prasy katolickiej do 1918 roku* (dr Sabina Kwiecień, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie). Dr Marta Pękalska, reprezentująca Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu omówiła efekty wstępnej kwerendy dotyczącej tematyki wina w ossolińskich zbiorach przepisów kuchennych i gospodarskich: *Wino w przepisach (reskryptach) kuchennych, gospodarczych XIX – pocz. XX w. ze zbiorów ossolińskich — próba rekonesansu*. Prezentacje konferencyjne zwińczył materiał opracowany przez Katarzynę Łuszcz i dra Przemysława Bartkowiaka z Biblioteki Wojewódzkiej w Zielonej Górze: *Czasopisma winiarskie w zbiorach Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze*. Zestawienie i omówienie polskich czasopism winiarskich to ważny punkt wyjścia dla naukowca, czy osoby poszukującej wartościowej informacji.

Konferencja naukowa *Winiarstwo lubuskie a media. Perspektywa trzydziestolecia 1989–2019* zgromadziła pasjonatów tematu, badaczy, bibliotekarzy praktyków, winiarzy i miłośników tradycji winiarskiej i winogrodniczej. Przedsięwzięcie, w tym korelująca z problematyką obrad wystawa, cieszyły się pozytywnym odbiorem. Cennym uzupełnieniem obrad i naukowego dyskursu były wizyty w winnicach oraz możliwość zapoznania się ze szczegółami dotyczącymi uprawy winorośli. Współczesna percepcja tematyki winiarskiej, w zestawieniu z rzetelną analizą historycznych opracowań dokumentujących dekady jej obecności na łamach szeroko pojętych mediów oraz w świadomości społecznej może stać się inspiracją do szerszej refleksji naukowej, tematycznych publikacji i kolejnych inicjatyw.